

HALINA WANIAK-MICHALAK

Uniwersytet Łódzki

**WYKORZYSTANIE SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH
PRZY UBIEGANIU SIĘ MSP O ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA
FINANSOWANIA W KONTEKŚCIE REGULACJI KRAJOWYCH
ORAZ MSSF**

Wprowadzenie

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) odgrywają dużą rolę w rozwoju gospodarki Polski i świata. W całej Unii Europejskiej funkcjonuje 9 tys. przedsiębiorstw notowanych na giełdzie w porównaniu z 20 mln małych i średnich przedsiębiorstw zapewniającymi 66% miejsc pracy. Dotychczasowe międzynarodowe regulacje rachunkowości były przeznaczone dla spółek publicznych działających w skali międzynarodowej. Małe i średnie przedsiębiorstwa mogły fakultatywnie stosować MSR/MSSF. Jednakże ich zakres wykraczał znacznie poza potrzeby informacyjne odbiorców sprawozdań tych przedsiębiorstw. Opracowanie przez Radę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej regulacji rachunkowości dla małych i średnich przedsiębiorstw miało na celu zmniejszenie niepewności i kosztów związanych z brakiem porównywalności sprawozdań finansowych tych przedsiębiorstw działających w skali międzynarodowej oraz wzrost ich dostępu do zewnętrznego finansowania. Głównym celem RMSSF (*IASB*) w zakresie działań regulacyjnych rachunkowości jest rozwój, w interesie społecznym, zestawu zharmonizowanych globalnych standardów rachunkowości wysokiej jakości, zrozumiałych i dostosowanych do wymagań użytkowników informacji finansowych. Jednakże ze względu na ograniczony zakres informacji potrzebnych użytkownikom sprawozdań finansowych małych i średnich jedno-

stek nienotowanych na giełdzie papierów wartościowych, jak i również cel sprawozdawczości finansowej tych jednostek Rada postanowiła opracować standard uwzględniający te różnice i specyfikę ich działalności. Sporządzanie sprawozdań finansowych zgodnie z wymogami jakościowymi określonymi w ramach konceptualnych i zasadą przewagi korzyści nad kosztami ujawnienia określonej informacji oraz zastosowanie właściwych standardów rachunkowości powinno prowadzić do realizacji zasady *true and fair view*. Pytania, jakie zaczęły być zadawane przez środowisko naukowców i przedsiębiorców od 2003 roku, dotyczyły zasadności wprowadzenia i przyjęcia przez poszczególne kraje członkowskie UE standardu dla małych i średnich jednostek oraz korzyści wynikających z tego faktu dla samych przedsiębiorców i odbiorców informacji finansowych. Jednym z argumentów przemawiających za wprowadzeniem w życie standardu dla MSP było przekonanie, że zapewnienie odpowiednich danych finansowych odbiorcom sprawozdań i ujednolicenie zasad sporządzania sprawozdań finansowych zmniejszy barierę w dostępie do zewnętrznego finansowania i jego koszty, szczególnie dla małych jednostek.

Celem artykułu, który ma charakter dyskusyjny, jest przedstawienie obecnie obowiązujących regulacji rachunkowości polskich przedsiębiorstw i wpływu tych regulacji na dostęp przedsiębiorców do zewnętrznego dofinansowania, szczególnie do środków unijnych, oraz możliwości zmiany tej sytuacji w wyniku przyjęcia przez polskich przedsiębiorców standardu opracowanego przez RMSSF.

1. Definicja małych i średnich jednostek

W różnych krajach i regionach świata wykorzystywane są odmienne definicje małych i średnich jednostek uwzględniające możliwości rozwojowe sektora przedsiębiorstw oraz strukturę jednostek gospodarczych. Definicje jako kryteria wykorzystują: wielkość przychodów, sumę bilansową i wielkość zatrudnienia. Założenie jest takie, aby wyselekcjonować grupę organizacji, które spełniając określone warunki, stanowią około 90% wszystkich jednostek.

Definicja małych i średnich przedsiębiorstw w UE była ustalana od 1996 roku dwa razy. Za każdym razem przyjmowano wyższe granice przychodów oraz sumy bilansowej. Jednakże niezależnie od definicji zatwierdzonej przez Komisję Europejską, na potrzeby dofinansowania udzielanego przez różne organizacje europejskie i światowe są ustalane inne definicje małych i średnich przedsiębiorstw. Małe

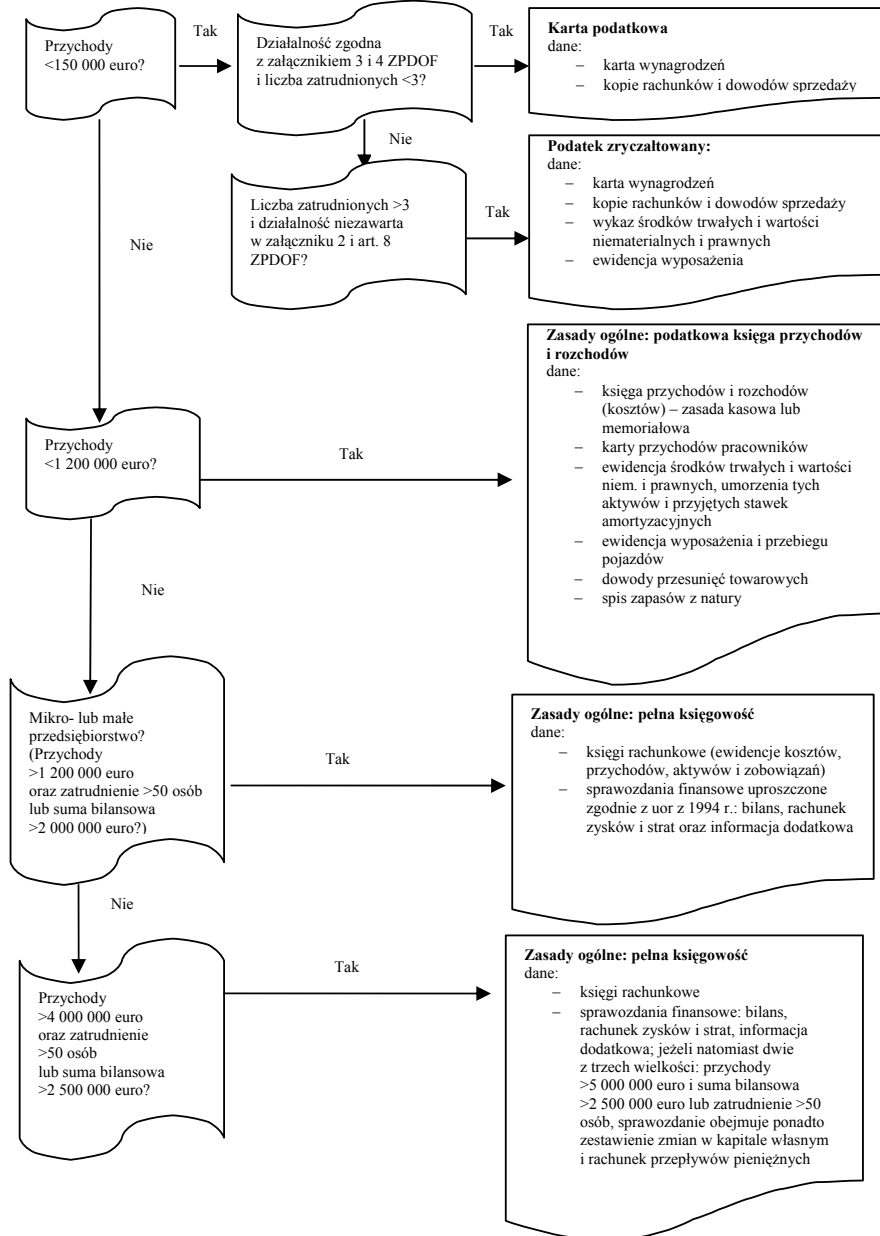
i średnie przedsiębiorstwa sporządzają sprawozdania finansowe, jeżeli w ogóle, przede wszystkim dla zarządzających, właścicieli lub dla organizacji rządowych i podatkowych. Sprawozdania te, w odróżnieniu od sprawozdań składanych przez spółki publiczne, nie są sprawozdaniami ogólnego przeznaczenia.

Na potrzeby Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Jednostek została przyjęta następująca definicja: małymi i średnimi jednostkami można nazwać organizacje, które: nie prowadzą pełnej księgowości i nie sporządzają sprawozdań finansowych dla zewnętrznych użytkowników, wliczając właścicieli niezaangażowanych w zarządzanie spółką, obecnych i potencjalnych kredytodawców oraz agencje ratingowe.

2. Krajowe regulacje polskich małych i średnich przedsiębiorstw

Małe i średnie jednostki, w zależności od rodzaju prowadzonej działalności i jej rozmiarów, podlegają innym regulacjom prawnym. Podstawowym aktem prawnym regulującym działalność wszystkich jednostek prowadzących działalność gospodarczą oraz nieprowadzących działalności gospodarczej, ale korzystających ze środków publicznych, jest ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku z późn. zm. (uor). Obowiązek i zakres zastosowania określonych przepisów o rachunkowości jest uwarunkowany osiągnięciem następujących wielkości:

- a) przychodów w roku poprzedzającym wyższych niż 1 200 000 euro – jednostki niebędące spółkami kapitałowymi, prowadzące działalność gospodarczą, ale nieuzyskujące wskazanej w art. 2 ust. 1 pkt 2 uor wielkości przychodów, nie mają obowiązku prowadzenia księgowości oraz sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z uor;
- b) dwóch spośród następujących warunków: przychodów w roku poprzedzającym wyższych niż 4 000 000 euro, sumy bilansowej większej niż 2 000 000 euro oraz wielkości zatrudnienia większej niż 50 osób – mogą zgodnie z art. 50 ust. 2 pkt 3 uor sporządzać sprawozdania finansowe w uproszczonej formie;
- c) dwóch spośród następujących warunków: przychodów w roku poprzedzającym wyższych niż 5 000 000 euro, sumy bilansowej wyższej niż 2 500 000 euro oraz wielkości zatrudnienia wyższej niż 50 osób – nie muszą poddawać swojego sprawozdania badaniu przez biegłego rewidenta (rysunek 1).

Rys. 1. Zakres ewidencji i sprawozdawczości finansowej mikro-, małych i średnich firm w zależności od przyjętej formy opodatkowania

Źródło: opracowanie własne na podstawie DzU 1998, nr 144, poz. 930, z późn. zm.; DzU 1991, nr 80, poz. 350; DzU 1988, nr 44, poz. 350, z późn. zm.; DzU 1994, nr 121, poz. 591, z późn. zm.

Jednostki, które korzystają z wyłączeń ustawy, czyli na przykład jednostki, które nie osiągają przychodów w wysokości 1 200 000 euro, podlegają regulacjom ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, według której niektóre firmy są zobowiązane do prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, a inne rozliczają się z podatku, płacąc ryczałt od przychodów ewidencjonowanych lub stałą, niezależną od wysokości ponoszonych kosztów lub uzyskiwanych przychodów, kwotę podatku warunkowaną rodzajem i miejscem działalności.

Prowadzenie pełnych ksiąg rachunkowych zgodnie z uor wiąże się z określonymi korzyściami i kosztami dla przedsiębiorcy (według niektórych badaczy zbyt wysokimi, zwłaszcza dla małych firm). Jednakże podatkowa księga przychodów i rozchodów, a także ryczałt lub karta podatkowa nie generują żadnych informacji dla interesariuszy (w tym kapitałodawców), co często stanowi barierę w ubieganiu się o zewnętrzne dofinansowanie, gdyż wiarygodne określenie sytuacji finansowej przedsiębiorstwa staje się niemożliwe¹.

Możliwość oceny poziomu ryzyka związanego z udzieleniem dofinansowania jednostce nieprowadzącej księgowości lub prowadzącej jedynie ewidencję przychodów jest ograniczone i prowadzi automatycznego do przypisywania tego typu firmom najniższego ratingu, a tym samym wyznaczenia najwyższego oprocentowania kredytu.

Tabela 1

Marże kredytów w punktach bazowych w zależności od poziomu zabezpieczeń i ratingu przedsiębiorstwa

Marża kredytów w punktach bazowych			
Kategoria ratingu	Poziom zabezpieczeń		
	Wysoki	Standardowy	Niski
Wysoki (AAA-A)	60	75	100
Dobry (BBB)	75	100	220
Zadawalający (BB)	100	220	400
Niski (B)	220	400	650
Zły (trudności finansowe – CCC i poniżej)	400	650	1000

Źródło: Komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych, Dz. Urz. UE 2008, C 14/02.

¹ Z. Fedak, M. Osikowicz, *Optymalny model rachunkowości małych firm*, w: *Zasoby i procesy w rachunkowości jednostek gospodarczych*, red. A. Kamela-Sowińska, Difin, Warszawa 2009.

3. Zakres ewidencji gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw

W poszczególnych krajach małe i średnie jednostki podlegają różnym uwarunkowaniom prawnym. Często korzystają z uproszczeń w księgowości i sprawozdawczości finansowej, natomiast w Polsce jednostki najmniejsze nie są zobowiązane do prowadzenia ksiąg rachunkowych. Ustawa o rachunkowości oraz inne akty prawne w Polsce nakazują sporządzanie określonym jednostkom sprawozdań finansowych zgodnie z obowiązującym wzorem, zapewniając zewnętrznym interesariuszom dostęp do wszystkich niezbędnych informacji finansowych.

Ponieważ organizacje działające na małą skalę, w formie spółek osobowych, najczęściej są firmami rodzinnymi, zakłada się, że korzyść ze sporządzania takich sprawozdań byłaby niższa niż koszty z tym związane. Jeżeli natomiast przychody i majątek spółki się zwiększą, zostanie nałożony na nią obowiązek prowadzenia pełnej księgowości, by dostosować zakres generowanych przez nią informacji do wymagań nowych interesariuszy (kontrahentów, inwestorów). Jednakże pomiędzy rozwinięciem działalności a działaniem na mikro- lub małą skalę jest moment, w którym spółka oczekuje zewnętrznego dofinansowania, wsparcia merytorycznego, co jest trudno dostępne bez informacji na temat struktury finansowania, składników majątkowych i wyników jednostki w przeszłych okresach. Nawet organizacje utworzone w celu ułatwienia dostępu małym i mikrofirmom dostępu do zewnętrznego kapitału wymagają dostarczenia informacji finansowej na potrzeby podjęcia decyzji, co jest trudne do zrealizowania ze względu na nieprowadzenie żadnej ewidencji.

Jednostki gospodarcze rozliczające się z podatku za pomocą karty podatkowej generują jedynie informacje na temat przychodów (ryczałt) i wynagrodzeń (a zgodnie z danymi statystycznymi GUS w 2007 roku było tych jednostek prawie 118 tys.).

Uproszczone formy opodatkowania nie dostarczają wymaganych przez kredytodawców informacji finansowych, a w związku z tym powodują, że ryzyko związane z udzieleniem dofinansowania wzrasta. Zgodnie z raportem GUS z 2007 roku jedynie 7,3% małych firm prowadziło pełną księgowość, zaś najwięcej, bo 63,3%, przedsiębiorstw stosowało podatkową księgę przychodów i rozchodów.

4. MSSF dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz jego znaczenie dla dostępu MSP do zewnętrznego finansowania

Zgodnie z założeniami Międzynarodowy Standard dla Małych i Średnich Jednostek powinien przyczynić się do poprawy dostępu tych organizacji do zewnętrznego finansowania oraz spełniać wymagania informacyjne użytkowników ich sprawozdań. Zgodnie z założeniami RMSR standard wpłynie na wzrost zaufania użytkowników do informacji finansowych ujawnianych przez MSP, zwiększy porównywalność danych oraz ułatwi rozwijającym się przedsiębiorstwom wejście na rynek kapitałowy, zmniejszając koszty przyjęcia pełnych MSSF/MSR².

Interesariuszami wielu małych i mikroprzedsiębiorstw są banki, właściciele (członkowie tej samej rodziny), rzadko inwestorzy czy analitycy³, czego MSSF dla MŚJ nie uwzględnia. Część małych i mikrojednostek sporządza sprawozdania finansowe z tytułu współpracy z innymi organizacjami bądź finansowania przez te organizacje (na przykład przez fundusze *venture capital* lub donatorów organizacji *not for profit*, którzy muszą otrzymywać sprawozdania z wykorzystania powierzonych środków pieniężnych). Zgodnie z Rezolucją Parlamentu Europejskiego z dnia 24 kwietnia 2008 roku zapotrzebowanie na informacje finansowe interesariuszy zależy nie tylko od wielkości prowadzonej działalności, ale i formy prawnej (źródeł kapitału własnego) i powiązań w ramach sieci organizacyjnej.

Zadaniem sprawozdań finansowych małych i średnich przedsiębiorstw powinno być dostarczanie informacji na temat pozycji finansowej, rynkowej oraz informacji na temat generowanych przez jednostkę przepływów pieniężnych użytecznych dla szerokiego grona odbiorców, informacji umożliwiających ocenę ryzyka finansowego i operacyjnego wymaganego umową bazylejską *Bazel II*.

Jednak należy przy tym przyjąć założenie przewagi korzyści nad kosztami. Sprawozdanie finansowe takiej jednostki powinno mieć następujące cechy:

- korzyści wynikające z zaprezentowanych informacji powinny przewyższać koszty ich opracowania, wygenerowania, analizy;
- informacje uzyskane ze sprawozdań finansowych przez inwestorów powinny przyczynić się do podejmowania przez nich efektywniejszych

² W.E. Nowak, *Międzynarodowy standard sprawozdawczości finansowej dla małych i średnich jednostek – uchwalony*, „Rachunkowość” 2009, nr 9.

³ S. Wray, H. van den Ende, *MSSF dla małych i średnich przedsiębiorstw*, „Aktualności MSSF” 2007, nr 50.

decyzji, optymalizacji poziomu ryzyka i korzyści ekonomicznych dla całej gospodarki. Korzyści dla gospodarki mogłyby być efektem zwiększonego dostępu małych i średnich przedsiębiorstw do kapitału obciążonego niższymi kosztami pozyskania i niższymi kosztami agencji. Korzyści powinny być widoczne także w obszarze podejmowania decyzji menedżerskich, które podejmowane w warunkach większego dostępu do informacji finansowych byłyby efektywniejsze.

Przeprowadzone przez RMSF (*IASB*) przed opracowaniem ostatecznej wersji standardu badania miały na celu między innymi wskazanie obszarów informacji o działalności małych i średnich przedsiębiorstw, które są wymagane, ale trudno dostępne dla użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych⁴. Konkluzją z przeprowadzonych badań było stwierdzenie, że globalne standardy sprawozdawczości finansowej przyczyniają się do eliminacji niepewności wpływającej na poziom kosztu kapitału, nierówności w dostępie do informacji, a tym samym większej efektywności alokacji kapitału. Korzyści wynikające z przyjęcia międzynarodowych standardów sprawozdawczości finansowej dotyczą nie tylko spółek publicznych, ale także małych i średnich przedsiębiorstw.

Ujednolicenie zasad ewidencji i zakresu informacji ujawnianych w sprawozdaniach finansowych MSP mogłoby przyczynić się do obniżenia kosztów analizy poziomu ryzyka kredytowego instytucji finansowych (często działających w skali międzynarodowej) i zmuszonych do opracowywania w każdym kraju innych metod analizy dostosowanych do krajowych regulacji rachunkowości małych i średnich przedsiębiorstw. Ponadto udział (także oczekiwany) małych i średnich jednostek w międzynarodowych programach badawczych finansowanych z funduszy strukturalnych wymaga od tych organizacji przedstawienia podstawowych danych finansowych (bilansu, rachunku zysków i strat) w celu ewaluacji sytuacji jednostki starającej się o dofinansowanie. Brak pełnej ewidencji nie przeszkadza w realizacji projektu, ponieważ ewidencję wpływów i wydatków z tytułu projektu można prowadzić niezależnie. Jednak może to być znaczącym utrudnieniem w momencie składania wniosku o dotację. Ponadto wiele małych i średnich przedsiębiorstw planuje lub już prowadzi współpracę z przedsiębiorstwami zagranicznymi, a brak możliwości przedstawienia porównywalnych danych finansowych jest rozpoznawany jako istotna bariera rozwoju i nawiązywania podobnych

⁴ *Basis for conclusions: IFRS for SMEs international financial reporting standard (IFRS®) for small and medium-sized entities (SMEs)*, International Accounting Standards Board (IASB®) 2009.

kontaktów. Niemożliwość udostępnienia sprawozdań finansowych potencjalnym inwestorom, jak „aniołowie biznesu” lub fundusze *venture capital*, także powiększa tzw. lukę kapitałową.

5. Zewnętrzne źródła finansowania i wymagane informacje finansowe

Warunkiem otrzymania dofinansowania z UE, funduszy *venture capital* czy kredytu bankowego jest przedłożenie przez wnioskodawcę informacji na temat sytuacji finansowej, perspektyw rozwojowych oraz budżetu projektu.

Bank komercyjny decyzję o udzieleniu kredytu podejmuje na podstawie analizy wiarygodności kredytowej firmy, czyli jej sytuacji finansowej, zdolności do spłaty zadłużenia i oceny istniejących możliwych zabezpieczeń kredytu. Suma kredytu zależy także od wyniku tej analizy i niestety nie zawsze pokrywa wszystkie oczekiwane wydatki związane z realizacją przedsięwzięcia inwestycyjnego, na które został przyznany kredyt. Szansa na uzyskanie kredytu jest najniższa dla przedsiębiorcy, który prowadzi uproszczoną księgowość lub opłaca podatek w formie karty podatkowej, czyli który nie jest w stanie przedstawić rzetelnej informacji finansowej swojej firmy⁵.

Przedsiębiorstwo ubiegające się o wsparcie finansowe z funduszu inwestycyjnego typu *venture capital* zazwyczaj znajduje się w dobrej sytuacji finansowej, chociaż może mieć problemy z uzyskaniem kolejnego kredytu na zasadach komercyjnych. Fundusz *venture capital*, udostępniając wymaganą wielkość kapitału, obejmuje w zamian nowe akcje lub udziały w firmie. Może zaistnieć również sytuacja, gdy fundusz *venture capital*, oprócz lub zamiast finansowania dostarczonego w opisany sposób, udzieli przedsiębiorcy pożyczki lub wykupi obligacje zamienne na akcje. Wsparcie z funduszu *venture capital* uzyskują więc najczęściej firmy znajdujące się na etapie planowania wzrostu rozmiarów działalności, tuż przed debiutem na giełdzie lub chwilę po, na którym wysokość możliwego kredytu bankowego jest niewystarczająca. Tego typu firmy prowadzą już pełną księgowość i sporządzają okresowe sprawozdania finansowe. Przyjęcie MSSF dla małych i średnich przedsiębiorstw przez firmy planujące wykorzystanie kapitału wysokiego ryzyka mogłoby jedynie wpłynąć na zniesienie barier dostępu do usług oferowanych przez zagraniczne fundusze *venture capital*.

⁵ H. Waniak-Michalak, *Regionalne fundusze venture capital finansowaniu mikroinwestycji*, „Gazeta Małych i Średnich Przedsiębiorstw” marzec 2005.

Przedsiębiorstwa planujące realizację projektu o wysokim ryzyku i kapitałochłonności, a nie działające w formie spółek kapitałowych mogą skorzystać z usług „aniołów biznesu”, dla których, oprócz danych finansowych na temat dotychczasowych dokonań spółki, wiele innych czynników ma znaczenie. Według badań prowadzonych przez Venture Capital Report (UK) oraz Oxford University (UK) wśród 500 „aniołów biznesu”, podstawowymi kryteriami branżowymi pod uwagę przez inwestorów przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnej są (według kolejności odpowiedzi)⁶:

- wrażenie, jakie sprawiło na inwestorze kierownictwo firmy,
- doświadczenie menedżerów i znajomość branży w której działa firma,
- zyskowność projektu,
- biznes plan i prezentacja projektu,
- dodatkowe korzyści finansowe (np. udział w podziale zysku, dywidenda),
- lokalizacja.

Mniejsze ryzyko projektu ukierunkowanego na rozwój firmy oraz wzrost jej konkurencyjności lub projektu mającego duże znaczenie dla społeczeństwa, gospodarki lub środowiska umożliwiają wnioskowanie o dofinansowanie z UE w ramach programów krajowych lub międzynarodowych. We wnioskach o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych krajowych oraz regionalnych konieczne jest uwzględnienie danych bilansowych, rachunku zysków i strat oraz przepływów gotówkowych. Powyższe sprawozdania są sporządzane w formie uproszczonej dla dwóch poprzednich lat obrachunkowych i okresu bieżącego. Prognoza jest sporządzana dla okresu realizacji projektu oraz okresu trzech lat (mikro-, małe lub średnie firmy) lub pięciu lat (duże firmy) od momentu zakończenia jego realizacji. Struktura wniosku o dofinansowanie jest taka sama dla wszystkich wnioskodawców (może różnić się w niewielkim stopniu w zależności od programu) bez względu na ich formę organizacyjno-prawną lub zakres księgowości. Jednostki, które prowadzą uproszczoną księgowość lub rozliczają się w formie ryczałtu lub karty podatkowej, muszą na podstawie dostępnych dokumentów księgowych sporządzić sprawozdania finansowe za lata ubiegłe wraz z prognozą na kilka następnych lat. Konieczne jest w podobnej sytuacji skorzystanie z usług biur konsultingowych lub księgowych w celu wygenerowania informacji finansowych, jakich niedoświadczeni przedsiębiorcy nie są w stanie ustalić

⁶ C. Munck, C. Saublens, *Introduction to the activities of regional business angel networks*, EBAN 2004.

bez wsparcia specjalistów. Ponadto dla spółek osobowych lub osób fizycznych nieprowadzących księgowości problemem jest ustalenie stanu środków trwałych i magazynowych, gdyż często w prowadzeniu działalności gospodarczej wykorzystywane są środki trwale stanowiące własność przedsiębiorcy, niewyodrębnione z jego majątku.

Powyższy problem był już wielokrotnie rozpatrywany w kontekście dostępu małych i średnich firm do dotacji z międzynarodowych programów pomocowych. Jednakże korzyści związane z prowadzeniem pełnej księgowości nie są w pełni dostrzegane przez przedsiębiorców. Wydatek związany z wygenerowaniem informacji finansowych potrzebnych do złożenia wniosku o dotację unijną jest znacznie niższy w stosunku do sumy miesięcznych kosztów prowadzenia pełnej księgowości.

W siódmym programie ramowym przedsiębiorstwo, którego system rachunkowości nie pozwala na wygenerowanie informacji na temat pośrednich i bezpośrednich kosztów projektu, może uzyskać dofinansowanie kosztów ogólnych w wysokości 60% kosztów bezpośrednich projektu. Jeżeli jednostka ma możliwość ustalenia rzeczywistej wysokości kosztów pośrednich przedsięwzięcia, może złożyć wniosek o dofinansowanie całości kosztów. Korzyść z prowadzenia pełnej księgowości oraz rachunku kosztów zależy więc od wysokości kosztów bezpośrednich i ogólnych projektu. Wnioskodawca w programie ramowym na etapie składania wniosku ani w trakcie realizacji projektu nie jest zobowiązany do składania odrębnych sprawozdań finansowych z wyjątkiem sprawozdania finansowego rozumianego jako formularz C – załącznik VI, za pomocą którego beneficjent zgłasza koszty w ramach umowy o grant.

Uwagi końcowe

Problem dostępności małych i średnich przedsiębiorstw do kapitału był rozpatrywany w wielu publikacjach i badaniach. Jako czynniki ograniczające ten dostęp były uznane: brak historii kredytowej dla firm rozpoczynających działalność oraz brak zabezpieczeń kredytu lub niewystarczające zabezpieczenia. Prowadzenie uproszczonej księgowości, ewidencji wybranych pozycji wynikowych lub bilansowych dla celów podatkowych nie ogranicza dostępu do zewnętrznego kapitału, lecz podwyższa koszt kapitału, co dla wielu przedsiębiorców może być

czynnikiem ograniczającym liczbę podejmowanych inwestycji i zniechęcającym do ubiegania się o dofinansowanie.

Brak sprawozdawczości finansowej nie jest także barierą w korzystaniu ze środków unijnych przez polskich przedsiębiorców. Konieczność sporządzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat jest postrzegana przez przedsiębiorców tak samo jak wypełnienie pozostałych części wniosku, czyli niepotrzebna biurokracja, co jest najczęściej w całości zlecane firmom doradczym. Na mniejszą niż w poprzednich latach aktywność małych i średnich przedsiębiorstw w aplikowaniu o środki unijne wpływają inne czynniki niż trudności w sporządzeniu sprawozdań finansowych do wniosku o dofinansowanie. Przyczyną niedostatecznego wykorzystania środków unijnych przez polskich przedsiębiorców jest przekonanie o niskiej konkurencyjności składanych wniosków o dofinansowanie, a także niska innowacyjność projektów. Zgodnie z badaniami prowadzonymi przez Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych jedynie 18,9% tych przedsiębiorstw zamierza ubiegać się o dofinansowanie ramach programów realizowanych w latach 2007–2013.

Przyjęcie przez polskich przedsiębiorców międzynarodowego standardu dla małych i średnich przedsiębiorstw może więc przyczynić się jedynie do obniżenia kosztu kapitału, nie zaś do zniesienia bariery w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania, w tym także środków unijnych. Jednakże ocena kosztów i korzyści przyjęcia tego standardu nie została jeszcze sporządzona.

Literatura

- Basis for conclusions: IFRS for SMEs international financial reporting standard (IFRS) for small and medium-sized entities (SMEs)*, International Accounting Standards Board (IASB) 2009.
- Fedak Z., Osikowicz M., *Optymalny model rachunkowości małych firm*, w: *Zasoby i procesy w rachunkowości jednostek gospodarczych*, red. A. Kamela-Sowińska, Difin, Warszawa 2009.
- Komunikat Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych*, Dz. Urz. UE 2008, C 14/02.
- Munck C., Saublens C., *Introduction to the activities of regional business angel networks*, EBAN 2004.
- Nowak W.E., *Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej dla Małych i Średnich Jednostek – uchwalony*, „Rachunkowość” 2009, nr 9.

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 1988 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów, DzU 1988, nr 44, poz. 350, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, DzU 1998, nr 144, poz. 930, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, DzU 1991, nr 80, poz. 350.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 1994, nr 121, poz. 591, z późn. zm.
- Wray S., van den Ende H., *MSSF dla małych i średnich przedsiębiorstw*, „Aktualności MSSF” 2007, nr 50.

*dr Halina Waniak-Michalak
Uniwersytet Łódzki
Wydział Zarządzania
Katedra Rachunkowości
ul. Matejki 22/26, 90-237 Łódź
hwaniak@uni.lodz.pl*

**THE USE OF FINANCIAL STATEMENTS
BY SMALL AND MEDIUM COMPANIES IN CONTESTING
FOR OUTER FINANCE SOURCES IN ACCORDANCE
WITH POLISH REGULATIONS AND THE IFRS**

Summary

Financial statements and rules of booking are simplified in Poland for small and medium enterprises. This situation can cause many different problems, such as: difficulties with getting additional financing or higher cost of capital in comparison with other entities.

The aim of the article is to present accounting regulations in Poland and influence of the regulations on the access of these enterprises to the external financing, particularly European funds. Moreover, the implementation of the International Financial Standard of SME's will be taken under consideration.

Translated by Halina Waniak-Michalak